

מאז תחילת השנה העברית עלו להר הבית כ-22 אלף יהודים. בעוד שנתח הולך וגדל בציונות הדתית מוצא לכר שלל היתרים. יש מי

העלייה היהודית להר הבית בשיא - וגם המחלוקת בציבור הדתי

יהודים בהר
הבית, ב-2016
. עשרות

רבנים בכירים,
מכל גווי
הקשת
הציונית-דתית,

מתירים היום
עלייה

צילום:

AHMAD

GHARABLI/אי־אֶף־פי

השבוע ציינו תנועות המקדש והר הבית את תחילת תקופת שלושת השבועות שלפני ט' באב. כנהוג בשנים האחרונות, גם השנה נשבר שיא במספר העולים להר "בטהרה", כלומר יהודים שעולים להר במטרה רוחנית, אחרי טבילה. על פי הנתונים שאוסף ארגון "ייראה" מאז תחילת השנה העברית עלו להר 22,383 יהודים, ככל הנראה המספר הגבוה ביותר מאז 1967. השקט היחסי בהר הבית ובעיר העתיקה בשנתיים האחרונות והיחסים הטובים עם המשטרה תורמים לשגשוג התנועה הזו. אבל השגשוג הזה גם מפחח חיים בוויכוח ההלכתי הנוקב סביב הסוגיה "האם מותר לעלות להר הבית?". הגם שנראה לעתים כי המתנגדים לעלייה להר מנהלים קרב מאסף, הם רחוקים מלהיכנע.

עד לפני כ-30 שנים כמעט שלא היו בנמצא רבנים ואישי ציבור דתיים שיתמכו בעלייה להר. הקונצנזוס ההלכתי, מרבני המזרחי ועד לחרדים הקנאים ביותר, **היה מוחלט** ועיקרו — הדור כולו הוא בבחינת "טמא מת". וכל עוד אין בנמצא פרה אדומה שניתן לשרוף ולהיטהר באמצעות האפר שלה — לא ניתן לעלות להר בשל קדושתו והאיסור על כך הוא איסור כרת, האיסור ההלכתי החמור ביותר. הרב קוק (הראי"ה), אבי הציונות

הדתית, אף פסק שיש להיזהר מלהכניס את האצבעות אל בין אבני הכותל המערבי כדי שקצותיהן לא יהיו בשטח הר הבית.

אבל שינויים תיאולוגיים ואידיאולוגיים שחלו בעשורים האחרונים בציונות הדתית **הטו את הכף עד כדי מהפכה**. עשרות רבנים בכירים, מכל גווי הקשת הציונית-דתית, מתירים היום עלייה להר הבית. הבסיס ההלכתי שנבנה כך שתתאפשר עלייה הוא מגוון, החל מהסתמכות על רבנים מהעבר שהתירו ואפילו עלו בעצמם להר, דרך מחקרים היסטוריים על מיקומו המדויק של בית המקדש וקודש הקודשים, שקובעים מתחמים בהם ניתן להסתובב ללא חשש ועד לחידוש הלכות. סקר שנערך לפני ארבע שנים בעבור "מקור ראשון" גילה ש-75% מאנשי הציונות הדתית חושבים שמותר לעלות כיום להר הבית.

הפגנה בירושלים, בשנה שעברה

צילום: אוליבייה פיטוסי

קבוצה מבודדת

חזית המתנגדים לעלייה מורכבת מקבוצה הולכת וקטנה של רבנים בציונות הדתית הקשורים ל"שיבות הקו" — יורשי הרב קוק — שהבולטים שבהם הם הרב שלמה אבינר והרב צבי טאו. אבינר, רבה של עטרת כהנים, הוא הדובר המובהק ביותר נגד עלייה להר הבית בציונות הדתית. לפני כשלושה חודשים נשאל בעניין פסק שאין

ללמוד תורה עם אדם שעלה להר. "לימוד תורה הוא יסוד להשקפה הנכונה, וברי משהו השתבש אצלו", כתב ועורר סערה.

אולם העיתונאי ארנון סגל, מהפעילים הבולטים בתנועות המקדש, טוען שהאמירה של אבינר בודדה עוד יותר את הקבוצה שעדיין מתנגדת לעלייה להר בציונות הדתית. "הרב אבינר היה מיינסטרים לפני 10 שנים אבל הוא שרף את עצמו כשהלך עם הגישות החרדיות", הסביר. "היום בציונות הדתית אין התנגדות משמעותית לעלייה להר".

— פרסומת —

ואם בגישות החרדיות עסקינן, הרי שרוב מוחץ בציבור זה — שלא ממש עוסק בסוגיה — עדיין מתנגד בתוקף לעלייה להר הבית. רוב מוחץ אך לא מוחלט; בשנים האחרונות נראה שגם שם יש תזוזה, ופה ושם מצטרפים גם חרדים לעלייה להר.

להערכת שמשון אלבוים — חסיד בעלז יוצא דופן, שהוא ואביו לא רק עולים להר באופן קבוע אלא גם פעילים מרכזיים בתנועות המקדש — בשנה האחרונה עלו כ-400 חרדים. אבל התזוזה האמיתית היתה, לדבריו, כאשר הרב שמואל אוירבך, מנהיג הזרם הליטאי-ירושלמי הקנאי, סירב לגנות תלמידים משיבתו שעלו להר. "הוא אמר לבחורים שבאו להתלונן, שיש בישיבה בחורים שמדברים באמצע קריאת התורה וזה הרבה יותר חמור", אומר אלבוים. מאוחר יותר אמנם חתם אוירבך על מכתב המגנה את העולים להר, אך זה היה, לטענת אלבוים, לאחר לחץ מצד רבנים אחרים. "מדבר שהיה טאבו", הוא מסכם, "זה הפך להיות עניין שנוי במחלוקת".

צילום: אוליביה פיטוסי

אביעד נייגר, השבוע. "זה מופרך לטעון שהרמב"ם עלה להר הבית"

עוד כתבות בנושא

- למה כולם רוצים פתאום לעלות להר הבית 14.11.2014
- הר הבית כתחילתה וסופה של הציונות 19.11.2014
- הרב הראשי לישראל: עלייה להר הבית - עבירה חמורה שמביאה לשפיכת דם יהודי 07.11.2014

"זה ילדותיות"

הרב אביעד נייגר, חסיד ירושלמי אדוק בן 42, מקדיש את רוב שעותיו למאמצים לסגור את הפרצה המתרחבת. "תיאורטית הם מדברים על עלייה בטהרה, אבל בפועל אתה

רואה חרדים שנכנסים עם נשים חילוניות במכנסים, לא נראה לי שלזה הרמב"ם

התכוון", הוא אומר בהתייחס לסרטונים ותמונות של קבוצות העולים להר. "הם לא

מקיימים את שלושת הדברים החמורים ביותר — עלייה בטהרה, מורא המקדש ואיסור

התגרות באומות העולם", אומר נייגר. "בפועל הם לא עולים בטהרה, ברור שאין להם

מורא מקדש כשהם עולים גברים ונשים ביחד ומצטלמים, ובפועל אנחנו רואים שהם

מתריסים נגד הערבים. זאת ילדותיות".

סגל לא מקבל את הביקורת הזו. "אני מקפיד על ההלכות ואומר לכל מי שעולה

להקפיד", הוא משיב. "אפילו 'תנועת סטודנטים למען הר הבית' שזו תנועה חילונית

כותבת שצריך לעלות אחרי טבילה וללא נעלי עור. אבל ברור לי שאם נתחיל לדקדק

ולעשות אינקוויזיציה שתבדוק את מי שעולה לא נגיע לשום מקום. הסיטואציה כיום

היא שהר הבית מחולל ואני לא יכול להקפיד על כל תג ותג".

לא בטוח שהתשובה הזו משכנעת את נייגר, שעד היום חיבר לא פחות מ-12 כרכים

של מקורות ופירושים בנושא העלייה להר הבית, מפעיל אתר אינטרנט המוקדש לנושא

(בו אזהרה כי הוא "מיועד אך ורק לאנשים שכבר ידם ועסקם באינטרנט, היות ודעת

תורתנו הקדושה אינה נוחה עם האינטרנט") ואפילו דף פייסבוק בו הוא מפיץ את

תורתו. לטענתו המתירים עלייה להר מתבססים על עיוותים ועריכה זדונית של טקסטים

הלכתיים. כך למשל, אחד הטיעונים החזקים של העולים הוא שהרמב"ם בכבודו

ובעצמו עלה להר הבית ואף כתב על כך: "נכנסתי לבית הגדול והקדוש והתפללתי בו".

"זה מופרך לטעון שהרמב"ם עלה להר הבית", הוא מסביר. "קודם כל הוא ביקר בארץ

בתקופת הצלבנים ובכלל לא היתה מותרת כניסה לירושלים לא כל שכן להר הבית

בתקופה הזו. דבר שני, בכלל לא ברור שהבית הגדול והקדוש זה בית המקדש, זו הבנת

הנקרא פשוטה".

צילום: עמית שאבי

הנסיך ויליאם משקיף על ירושלים, בשבוע שעבר

לדברי הרב נייגר, "הם משקרים בתורה בשביל להצדיק את תפיסת עולמם". כך למשל אחד הרבנים עליו מסתמכים העולים להר הוא הרדב"ז (רבי דוד בן שלמה אבן זמרא) שלטענתם התיר עלייה להר. "הרדב"ז אמר שאפשר לעלות להר הבית, אבל כשאתה פותח לראות מה כתוב בפנים אתה מבין שהכוונה היא בכלל לעלות למרפסות שמשם ניתן לצפות על הר הבית", הוא מבאר. "הם מביאים קטע מאיגרת ששלח הרשב"ש (שלמה בן שמעון דוראן), אבל הם שמים נקודה בקטע מסוים, בלי להביא את המשך האיגרת, בהמשך האיגרת הוא כותב 'היינו מחוץ לשער שכם', הם בכלל לא נכנסו לירושלים, אבל את הקטע הזה הם השמיטו. כל גדולי ישראל אסרו את זה, אז איך הקטנים מתירים לעצמם לחלוק על הגדולים, אתה חולק על השכינה בעצמה, למה חרבה ירושלים? כי השוו קטן לגדול".

כך או אחרת, "התהודה וההד הציבורי של מי שעולה הם מאוד גדולים", אומרת שרינה חן, מחברת הספר "במהרה בימינו — יחסו של הציבור הדתילאומוי להר הבית". לדבריה, "הד הפעולה של מי שרוצה לחולל רפורמות גדול יותר מאשר מי שמבקש לשמור על המסורת. עדיין ישנם רבנים רבים בישיבות הקו שמתנגדים אבל קולם פחות נשמע".

תומר פרסיקו, חוקר דתות במכון הרטמן, סבור כי "כל הוויכוחים הטכניים האלו **מסתירים** **נישות מטה-הלכתיות**. במישור המסורתי הדברים ברורים, המסורת ב-200 השנים

האחרונות — כל הפוסקים, עד האחרון, פסקו שאסור לעלות. לפני כן זה ממילא לא היה ריאלי כי הטורקים והממלוכים לא חשבו לתת למישהו להתקרב. עכשיו מנסים לשנות את המסורת וזה חתיכת עניין. השינוי הוא ביחס לשאלה 'מה זה קדושה?' המתנגדים מדברים על כך שמישהו קדוש הוא נפרד ומוגבל, כמו השבת ונרות חנוכה, התומכים מדברים על הקדושה כמישהו שצריך להשתלט עליו, להיות ריבוניים עליו, זה משהו שאי אפשר לוותר עליו. עכשיו צריך לשאול למה השינוי הזה קרה והוא קשור לכך שההר הפך להיות סמל לאומי בסכסוך הישראלי-פלסטיני".

מבחינת סגל השאלה היא אחרת. "האם הקדוש ברוך הוא שמח במה שאנחנו עושים?", הוא תוהה ומיד משיב: "אני לא מוסמך לענות, אבל נראה לי שכן".
